

selyem-ryps garnitura. s nappali-szobába való... Nagymester-uteza sz. alatt.

DEBRECZEN

POLITIKAI, TARSADALMI és KOZGAZDASZATI HIRLAP.

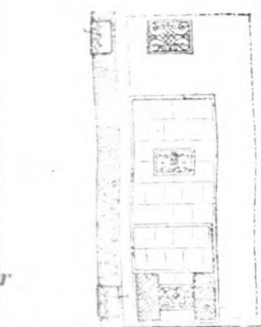
A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.



Hirdetési díj... Kéziratok vissza nem adtnak.

BUDAPEST.



...szel... szel... szel...



...szel... szel... szel...



...szel... szel... szel...

...szel... szel... szel...

...szel... szel... szel...

...szel... szel... szel...

...szel... szel... szel...

Népfelkelés.

(K. B.) Azon — gyanusnak tetsző — érvelésre támaszkodva, hogy a magyar-osztrák birodalom hadi ereje, az európai nagyobb államok hadi erejéhez mérten, gyenge: meghozták a népfelkelésről szóló új törvényt.

Különös, hogy csak most jutottak annak tudatára, hogy hadseregünk — számát tekintve — nem állja ki a versenyt Európában nagyhatalmainak hadseregeivel...

Semmi más, mint csupán az, hogy azok az óriási, milliókra menő hadseregek csupán papíron léteznek s midőn mozgósítani kell őket: se ember, se ló, se fegyverzet, se élelmi szer, se pénz nincs elég...

És mégis megszavazta a népfelkelésről szóló törvényjavaslatot a képviselőház, holott arra szükség tulajdonképen nem volt, kivétel pedig a legnagyobb akadályokba ütközik.

A népfelkelésről szóló törvényjavaslat feletti tárgyalás alkalmával hatalmas beszédet mondott a javaslat ellen Thaly Kálmán, Debreczen első választó kerületének képviselője.

Az okoknak egész láncolatát hozták

fel az ellenzéki szónokok e törvényjavaslat ellen, de hát süket füleknek beszéltek, a többség hűségesen teljesítette a bécsi katonai körök kívánságát.

A közvélemény, mely ma már igen fontos, a nemzet életébe vágó kérdéseknél is szunnyadoz, csak akkor kezdett ébredni, midőn a törvényjavaslatot a képviselőház már elfogadta.

A közvélemény megdöbben, de nem emelte fel tiltakozó szavát az új törvényjavaslat ellen.

Nem, mert már belenyugodtunk mindenbe, hozzátörődünk ahoz, hogy a nemzet kívánalmát fent a magasb hatalmak semmibe se vegyék...

Bosznia okkupációja alkalmával a hadseregnek csak egy része mozgósíthatott, és mégis annyi pénzaldozatba került, hogy megrendült a talaj a birodalom lábai alatt.

De ma, midőn csaknem mindenütt be van hozva a rendes katonaság intézménye, midőn nálunk is ki van mondva az általános védkötelezettség s ifjuságunk színe, virága fegyvert fogni tanul: mi szerepe lehet — még felállítathas esetében is — a népfelkelésnek?

De ma, midőn csaknem mindenütt be van hozva a rendes katonaság intézménye, midőn nálunk is ki van mondva az általános védkötelezettség s ifjuságunk színe, virága fegyvert fogni tanul: mi szerepe lehet...

A „DEBRECZEN” TARGZÁJA.

Német költőkből.

I. Salomon és a magvető.

Trónját szabad mező öleiben. Állítá föl Salamon régen. Ott egy magvető embert látott Szórní mindenfelé a magot.

„Mit művelsz te ott?” szölt a király; „E talajtól aratást ne várj. Itt csak homok. Munkád hasztalan, — Kezdetén — küzdelmel hagyj abban.”

A férfi lebecsátva karját Némán, vesztet, gondolkod a állt; Előlépve, félelem nélkül; Bölcs királynak szól feleletül:

„Semmi sinc: énnekem csak e föld, Megművelém miként tőlem tölt. Nem tudom a jövő mit hoz majd Munka enyém, áldást Isten ad!”

II. A rang fokozat.

Az ágon a veréb elfogta A kővér legyot. Ünvedelem S jai' daczára tartotta fogva. „Ah, esd az könyörögve, hajgy élnem!”

„Nem, szöl a gyilkos, te enyém, Mert te kicsiny vagy és nagy én.”

Karvaly éré őt vendégséguel, Mint verebünk oly könnyen soha Más nem lön zsákmány. „Engedj így kér Hajgy szabadon, vétkem micsoda?” „Nem, szöl a gyilkos, te enyém, Mert te kicsiny vagy és nagy én.”

Egy sas a karvalyt meglátva, rá Rohant s felszaggatá gerinczet Amannak. „Engedj uram kiraly, Edd ő, ne tépj darabokra szét.” „Nem, szöl a gyilkos, te enyém, Mert te kicsiny vagy és nagy én.”

Ő még vendégeskedék, midőn Nyilvessző repüle mellébe. „Zsarnok, vadászhoz szava így lőa, Kézived megölöm miért leve?” „Ej, szöl a gyilkos, te enyém, Mert te kicsiny vagy és nagy én.” Ford.: Dombi Lajos.

A szivtelenek.

— Regény Pápai Imrétől. — 3. köziem. —

II.

A vad zivatáros éjt, vidám verőfényes nappal váltotta fel. Tiszta, derült az ég, a derült égen csak nem tavaszi ragyogással tűn-

het — még felállítathas esetében is — a népfelkelésnek?

Nagyon kevés. Az, a ki a fegyverforgatástól már elszakott, kinek otthon családjá van, melyet neki kell fentartani, kinek testalkata már nehezen bírja ki a hadi fáradalmakat: soha sem lesz jó katonává.

Minden törvényjavaslatnál az a főkérdés: van-e rá szükség és kivihető-e? E törvényre szükség nem volt, nem is hisszük, hogy kivihető legyen, — azért kár volt rá a drága időt vesztegetni!

Országgyűlés. A képviselőház tegnap hirtelen befejezte a póthitel-javaslatok általános tárgyalását. Az ülés elején Lukács Géza beszélt röviden a kormánypartot igen találóan savazógépnek nevezte.

György Endre Apponyi Albert grófnak azon nyilatkozata ellen tiltakozott, mintha a kormány nem tudná magát emancipálni a párterdekeknek szolgáló beruházások alól.

Szapáry Gyula pénzügyminiszter zárszavában főleg Apponyi Albert gróf beszédével foglalkozott, ha szónoki tehetségének fényes tanujelét is adta, de szervező, organizáló képességének még nem. Vádlónak elfogadja, de óriónak nem.

Lukács László rövid előadói zárszava után, a ház Hegedűs Sándor kérelmének, hogy zárszédét mára halaszthassa, hejyt adott s az ülés 12 óra 30 perczkor véget ért. Ma a még hátralévő zárszédékek fognak megtartatni, azután névszerint szavazás lesz.

A főrendiház tagjainak nagy érdeklődése mellett kezdte meg, tegnap délelőtt 11 órakor Sennyey Pál b. elnöklete alatt tartott ülésében, a törvényhatóságokról szóló javaslat tárgyalását.

Zichy Nándor gróf igen határos beszédében mutta ki a jelenlegi közigazgatási rendszer hibáit és fogyatkozásait s bar a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat epp e rendszer következtében váit szükségessé, elfogadja azt, mert az mégis némi javításokat foglal magában.

Zichy Henrik gróf nem fogadja el a

törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául. Ormos Zsigmond főispán elfogadja a javaslatot.

Desseffy Aurél gróf egyetért Zichy Nánjorral, kivéve a konkluziót. Ő nem fogadja el a javaslatot.

Perczel Miklósnak a centralisták elleni s a megye melletti beszéde után felszóla:

Somssich Pál, a törvényjavaslatot nem fogadja el. Birálgatja tüzetesen a főispáni hatáskört és utal arra, hogy a főispán melynek annyi joga lesz, semmi felelősséggel sem tartozik a megyének, holott alkotmányos államban minden intézkedésnek az ellenőrzés és a felelősség szempontja alá kell esni.

Tisza Kálmán miniszterelnök különösen Somssich beszédére tette meg észrevételeit. Szóltak még Sögyény Marich László a javaslat mellett, Prónay Dező b. (ellene), b. V. Miklós (mellette). A főrendiház ezután általánosságban elfogadta a törvényjavaslatot. Ma kezdődik a részletes tárgyalás. Az ülés d. u. 1/3 órakor ért véget.

A forrongó Balkán. Agriovotánoból azt táviratozzák, hogy egy skiatihosi halászbárka át akart hatolni a zárvonalon, mire egy osztrák-magyar torpedó-naszád által üldözöbete tetett. A halászkoc a nálok levő dinamitt töltényeket, melyeket a halászatnál szoktak használni, a torpedónaszád ellen használták, mire az utóbbi abbahagyta az üldözést. Skiatihossal az összeköttetés megszakítva marad. A skiatihosi polgármester azt táviratozza Voióba, hogy atól tart, hogy az osztrák-magyar hajók elveszik a görög hajóraj részére Skiatihosban elhelyezett nagy kőszéküzletet. Spizzia szigetén hiány van élelmiszerekben. Egy angol gőzhajó elhagyta állomáshelyét, hogy Szirából, Eubóából és Voloból a parlamenti képviselőket Athébe hozza. Az Athénből nemrég kivonult ezred egy zászlóalja parancsot kapott, hogy térjen vissza Athébe. A másik két zászlóalj Athénben marad. A parlamentáris helyzet meglehetősen bonyolult. A korábbi többség Deljanist, úgy látszik, kormányon kívánja tartani; a harcias törekvések azonban teljesen elenyésztek. A kamara valószínűleg fel fog oszlatatni. A Valis-kabinet a kormányügyek átvételét, Luriotis külügyminiszter útján, körjegyzékben tudatta a hatalmak athéni képviselőivel. György király az új kamara által választandó elnököt fogja megbizni a végleges miniszterium alakításával, mely azután a lehető legrövidebb idő alatt fogja végrehajtani a lefegyverezést.

Az új igazságügyminiszter hivatalba lépése. Fabinyi Teofil hetfőn délelőtt letette az esküt a király előtt s délben már átvette hivatalát.

Az igazságügyminiszteri tisztviselők testületileg fogadták Fabinyit. Szentgyörgyi államtitkár rövid beszédet intézett hozzá, mire

kiváló gondot látszék fordítani. Egyike volt azoknak a ma már ritka cseledeknek kik a szülőkről gyermekeikre szállanak át, kiknek nincs más érdekük, mint a család, melyet szolgálnak, nem robotból pénzért, hanem megszokásból, szeretetből, mindenkor szívesen. Mint Arthur dajkája került a házhoz, s itt maradt egész életre.

Szerencsés jó reggelt kívánt, aztán távozni készült.

Arthur oda ment hozzá, megfogta husos fehér kezét.

— Emlékszik e reám edes jó Kata — szöit hozzá szíves csendes hangon. — Magán nem fogott az idő. Most is olyan mint volt. Maradon is meg még soká soká. De ugye engem nem ismert volna meg? Tegnap mikor haza jöttem nem ismert reám?

— Már minthogy én? kiáltott fel Kata asszony egészen elérzékenyülten. — Ne mondja azt drága urúm — tekintetes uram. Sokat változott az igaz; az én szemeim is gyengültek, de mindjárt ki kaparnám őket, ha legott fel nem ismerném az én jó ifju uramat. Mintha csak a bődögült nagyságos urat látnám.

De már itt aztán végképen elérzékenyült a jó asszony, fehér kötényével törögette könyözű szemét.

Jóságos ég — kiáltott fel erőt véve magán — mig én itt pityergék, eihül a kávé. Tessenek hozzá látni. Isten bizony, vigasztalhatlan lennék, ha már az első nap panasza adnék okot.

Arthur és Akos helyet foglaltak. Kata asszony pedig meg nézve egyet mást, ha ren-

az igazságügyi miniszter erre hosszabb beszéd-
ben válaszolt.

Beszédeje második részében aggályának
adott kifejezést, vajjon a nagy feladat megol-
dásához, melyre vállalkozott, leendő elég
ereje. A szükséges reformmunkák, mind
az alaki, mind az anyagi jog területén vagy
csak előmunkákban, vagy csak kezdemé-
nyezve vannak. Büntető eljárásunk, dacára,
hogy már bírjuk az anyagi büntető törvényt,
életbeléptetve ma sincs. Polgári perrendtartá-
sunk sem maradhat az irásbeliség beközbén és
komolyan hozzá kell fognunk a szóbeliség és
közvetlenség alapjaira helyezett perrend mun-
kálatához, mert ez is csak a kezdet legelején
van. A katonai büntető eljárás reformja, mint
egyetlen szükség lép föl. Az anyagi jog területén
szinte csak előmunkálatunk vannak, pedig
mulhatatlanul szükséges a polgári törvénykönyv
megalkotása, mely a haza egészségének újabb
biztosítéka.

Különbön hangsúlyozta a miniszter be-
szédeje, hogy ő azon nagy alapelvekhez,
melyek egy nagy elődjének közreműködésével,
bírói, alkotmánytörvényeink dicsőségét ké-
pezik, szigorúan ragaszkodik, de éppen ezért,
mert a bíróság függetlenségét határozóan bizo-
sítottva szereti látni, nem akarja büntetlenül
hagyni a bírói önkényt. Ha azonban a bírói
függetlenség kivételét orvosolni kell, az or-
vosítás módja a bírósági szervezet keretében
kell, hogy történjen, de a bírói függetlenség
minden külvilágkötéstől megóvandó. A fegy-
velty gyakorlására nagy súlyt fog helyezni,
és ha a szükség úgy kívánja, a fegyelmi tör-
vény revízióját is napirendre fogja hozni.

Délután egy órakor Perczel Béla kuriai
elnök, Szabó Miklós kuriai tanácselnök, Miha-
lovics Miklós a kir. tábla elnöke, Vajkay Cs.
Rák kir. tábla tanácselő, a főügyésznek
résztől pedig Kozma Sándor főügyész, Fe-
kete Ödön, Székely Ferencz és Seyffert Ede
főügyész-helyettesek tisztelegtek Fabiny inál.

A gazdasági egyesületek nagygyűlése.
A szövetségre lépett gazdasági egyesületek ez
ideig harmincz négy részre oszlott meg, a tag-
ok élénk érdeklődése mellett. Az érdeklődés
megtalálta magyarázatát a tárgyszorokban,
mely kivétel nélkül oly kérdéseket foglalt ma-
gában, melyek a mezőgazdaság mai kedvezőtlen
viszonyai között a legközvetlenebbül érint-
ik a gazdákat. A b-pesti gazdaságtudományi és
jogtudományi egyesület módjára került a keres.
politika iránt, és a nagygyűlés egyértelműleg azon
álláspontra helyezkedett, hogy a vámmelésé-
sekkel való védekezés egy mezőgazdasági, mint
ipari tereken a felelősséget körülmények között
reakció néve elkerülhetetlenül szükséges. A
hitelzővetkezések kérdésénél kiváló mossa-
zatot kapott Károlyi Sándor gróf
felszólalása, melyben az általa kontem-
plált megyei hitelzővetkezések szervezését
ismertette. A nagygyűlés külsőben elismerés-
sel adózott az előadónak is, a ki munkálatát
úgyeszen védte az apróbb kifogásokkal szem-
ben. A gazdasági tanügy terén tapasztal-
ható misériákat Kódolányi Antal
előadó munkálata sok nyilatgással tárta
fel, a mi a kormány jelenlévő képviselőit fel-
szólásra készítette. A nagygyűlés a felszólá-
lásokat kellő figyelembe véve, az előadói ja-
vaslatot egyes pontjait nem vette magáévá, noha
ezeket is a kormány figyelmébe ajánlani hatá-
rozta. A reggeli megváltást a nagygyűlés

vita nélkül sűrűs teendők deklarálta. Egy-
szerszint kimondott azon elv is, hogy a
megváltást az állam eszközölje. A munkásköz-
vétel az ország egyes vidékein a gazdasági
szükségnek egy regén érzett baja. E bajon se-
gíteni megpróbálták a gazdasági előadók,
de mint a felszólalásokból kiül, eredmény-
telenül. A munkásközvétel bővelkedő vidékek
közökeinek indulenciáján mulik a dolog, a
mint ezt a kormány egyik képviselője is el-
ismerte. A nagygyűlés nem tehetett egyebet,
mint hogy újra a kormány figyelmébe ajánlja
a fontos ügyet. A szállítási tarifák iránti tájé-
koztatóra a gazdaemlerek szintén nagy szük-
ségre van. A kereskedelmi körök már közelebb
létesitenek egy tarifaesztétó hivatalt és az
országos gazdasági egyesület mindenestire a
gazdák érdekeit védi, ha követi a kereskedelmi
körök példáját.

A vámkonferencia. Az osztrák-ma-
gyar-vámkonferencia Szegény külgügyminisz-
teri osztályfőnök elnöklete alatt hétfőn dé-
lőlt 11-től 3 óráig ülést tartott, melyben br.
Glanz osztálytanácsos, br. Biegeleben minisz-
teri titkár, br. Kalchberg miniszteri tanácsos,
br. Jorkásch titkár, Matlekovics államtitkár és
br. Andreánszky osztálytanácsos voltak jelen.
A tanácskozás foyalmában tételenként átve-
tetett az általános vámtarifa, és a
Románia irányában f. évi június
1-től életbelépő vámmelésé-
s és az eddigi vámmelésés áruokra
alkalmazandó vámtételek leg-
nagyobb része megállapít-
ta. Ezen vámmelésékek néhány az eddigi
vámtevételekhez képest 50-1000 százalékgig,
illetve az érték 25 százalékáig terjed.

Gr. Széchenyi kereskedelmi miniszter
a kolozsvári, brassói, aradi kereskedelmi és
iparkamarák képviselőit, több iparost, valm-
int a közlekedési és pénzügyminiszteriumok
megbízottjait jövő szombatra tanácskozára
hivta meg, mely azon intézkedések tárgyában
lesz hivatva konferálni, melyek az autoonóm
román vámtarifa által fenyegetett hazai ipar-
ágak nagyobb mérvű károsodásának meggát-
lására a legalkalmasabbnak mutatkoznak. Utat
és módot fognak találni, hogy az erdélyi ipar-
nak a belföldön és más szomszéd államokban
is a románhoz legalább is hasonló, ha nem
nagyobb piact biztosításak.

Egy mentő eszköz.
Mióta dr. Wenenovszky az akadémiában
statisztikai adatok alapján kimutatta, hogy fa-
junk kihaló félelven van, több hang emelkedett
a közönség köréből, mely a veszély csökken-
tésének módjairól szólt s a jótékony intézetek
tettleg is nagyobb buzgalmat kezdettek kifej-
teni azon irányban, hogy a nyomort és sze-
gényiséget, pusztulásunk fő forrásait lehetőleg
elhárítsák. Kiterjedt a figyelem azon szeren-
csétlen teremtményekre is, kikre már születés-
kor percében azon átok nehezedik, hogy az
anyai szeretet melege nélkül élet helyett ten-
gődést, még pedig legelőször esetben lassu halá-
lig fokozódó tengődést kezdjenek; nagyobb
gondal kezdettek tanulmányozni a törvényte-
len gyermekek ügyét s tettleg megnyitott az or-
szág fővárosában az első lemezczár.

dén van-e, örömtől ragyogó arccsal távozott
bírodalmába, a tágas és tisztaságtól ragyogó
konyhába.
A reggeli elköltése után a dohányzó szo-
bába mentek át.
Ákos a díszes faragványú pipatartótól,
két szép csibukot vett le, megőlte finom
laska dohánynyal s az egyiket Arthur-nak
nyújtá.
Nagyon elkényezteté sz kedves Ákosom.
Mond meg egyszer s mindenkorra, hol ál a
pipa, hol a dohány, a többit aztán bízd reám.
Ugy lesz ezután minden a hogy aka-
rod. Csak jöjj bele a régi kerékvagásba.
Most pedig térjünk a földologra. Itt van-
nak számadásom, vizsgáld át.
Ezzel jókora irathalmazt tett Arthur elé.
Hagyjuk ezt máskorra - mondá Ar-
thur tagadó mozdulattal. Ráérünk arra a hoszu-
teli esteken.
Bizony nem érünk arra rá, most in-
tézzük azt el kedves öcsém. Tul kell azon meg-
me esnünk.
De hát mire való köztünk testvérek
közt e bizalmatlan színezet? Szóval rövidebb
idő alatt érintkezhetjük. Várj csak. Arról adj
csupán felvilágosítást mit kérdezek.
Megújítád Appellé a bérletét?
- Ott kezdé a hol végezní kellene.
Tartsuk meg legalább a rendet.
- Jó! Ott évre adtam birtokomat Ap-
pellnek hasznobérte. Két évi hasznobérte előre
felvettem, ezt tisztességesen el is költöttem. A
hasznobérlet az évről lejárván, Appellnek 3
évi hasznobérte kellett kezeidhez lefizetni.
Megselekedte ezt?
- Meg. Mindig pontosan fizetett. Én az
átvett pénzt takarékpéztárba helyeztem. Az
utolsó évi hasznobérte azonban gazdasági be-
ruházásokra fordítottam, mindent Appeltől vet-
tem át a legnyújtóssabb áron. Oszti vetés alá-
eső földjeidet felszántattam, bevetettem. Ki-
adásaim, számadásom mellett kmányokkal
igazolvák. Készpénzül maradt 12000 frt, me-
lyet a szabályszerű felmondás mellett hámi-
kor felvehetsz.
- Lásd mily hamar tud vagyunk rajta!
Minek is ennek olyan nagy tektória!

Apánktól tanultuk, te is bizonyára
egy cselekszel. Most magadra hagylak. Nézd
át számadásomat. 11 órakor érted jövök,
Idékhöz megynék ebédre.
Arthur magára maradt, a nap besütött
az a biakon, éppen rá esett, s ragyogó fényrel
köríté a márvány hideg arcot. Hasztalan. A
ragyogó sugar nem volt képes az arc komor-
ságát felolvasztani.
Gépiesen lapozta át Arthur iratait. Pon-
tos, rendszeres számadás volt az, igazolt min-
den tételében.
Összecsomogolta, s féltette, egykedvűen
melyédt maga elé. Bizonyára gondolatai is oly
ridegek, egykedvűek valának mint a mind-
ő maga.
Ákos visszatérte riasztá fel tompa me-
regéséből.
- Átnézted - kérdé Ákos irataira
mutatva - van valami észrevétel.
- Átnéztem. Nincs semmi észrevétel
csak köszönöm s egy megjegyzésem.
- Mi az? Csak nem valami.
- H-ba, mindenestire az; de nem helyre-
hozhatlan. A pénzmaradvány csupán felerész-
ben illet engem, fele pedig a te jogos tu-
ladonod.
Ákos ránézett, aztán elpiplut.
- Engedj meg, de tévedésben vagy. A
maradvány összeg a te birtokod jövedelme,
egy abból engem semmi sem illetet.
Arthur rátekinetett, szemében sajátságos
szomorú fény lobbant fel.
- Bocssás meg! Nem akartalak megse-
teni, Munkáld folytán közönsé lett birtokom
jövedelme. Lásd, én úgy jöttem hozzád ha-
s, mint testvéremhez, azaz a jól eső gondolattal,
hogy vagyonom a tiéd is, hogy együtt élünk,
s kezeljük közös vagyonunkat. Ha csalódtam,
ám legyen, beleyugsom ebbe is.
Felkelt, s nagy léptekkel járt le s fel a
szobában.
Ákos csudálkozva kísérte tekintetével. E
nem várt érzékenységet felelte meglepte. Hi-
szén ő nem akart neki fájdalmat okozni. De
hogy is fájhott ez neki annyira.
- Bohóság az egész - szólt hozzá-
menve, megfogta kezét. Ugy lesz minden, a

János, pozsonyi országos bábaképezdei igaz-
gatótanár előttünk fekvő emlékiratából, melyet a
már előbb magyar nyelven közzétett rópirat
alapján most németül, bővítve adott ki, ahol
adatszerűleg van kimutatva, hogy a törvényte-
len gyermekek közül 81, mond: nyolc z-
v a e g y s z á z á l é k vesz el. Ilyen nagy
halandóság nem nevezhető többé a természet
rendes adójának, melylyel minden nemzet tar-
tozik, hanem a csirázó élet oly tömeges el-
tiprásának, mely képes volna még a földkere-
ség legvirágzóbb nemzetét is az enyészet szé-
lére juttatni.

Megbántanók a t. olvasó közönséget, ha
hoszasan fejtegetnők, hogy mily veszély ez
épen ránk magyarokra nézve, kiknek csekély-
számsága s közmondásossá vált maroknyi
volta oly aggodalomba ejtette a „legnagyobb
magyart“, hogy fajunk szaporitása végett
még az apagyilkost is kiakarta ragadni a bakó-
kezel közül; nem is teszszük ezt, hanem egy-
szertlen jelöljük dr. A m b r o „Emlékiratá-
nak“ ama jelesző törekvésé, hogy ő a lelen-
ggy ö k e r e s reformálására tör; meg-
akarja menteni nemcsak a gyermeket, hanem
a szerencsétlen anyát is a gyermek számára.
módot nyújt a még teljesen meg nem romlott
leányanyáknak arra, hogy a társadalomban is-
mét pirulás nélkül foglalhassanak helyet, szó-
val dr. A m b r o egy hathatós eszközt te-
remt az állam legnagyobb csapásának, az em-
berhiányának elhárítására, a lelenzőgyökere-
sét átalakítását beilleszti a magyar állam
megújításának előfeltételébe s a legbiztosabb
A derek szakember nyolczadrétű lapocsákra
magyar, tót és német nyelven lenyomatta a
parisi lelenzőház keletkezésének történetét is,
mely annyira szívesző részleteket tartal-
ma, hogy azt meghatottság nélkül olvasni sem
lehet s ezen lapocsákat I krajczaron árusítja
el a nép között azon segély-alap gyarapítása
végett, melyet a gyámoltalan anyák és gyer-
mekek javára már meg is teremtett. Ugyanis
gyűjtött ivetekt küldött szét országszerte s ezen
iveken már 500 frtnál több gyűjt be, ugy hogy
a pozsonyi I takarékpéztárban már is ma-
tatoz a nemes cél javára közel 600 frt.

Vajha mennél többen, mennél hathatósab-
ban támogatnák a jeles emberbarát törekvé-
sét, a ki már eddig is megmutatta, mit tehet
egy, buzgó tisztviselő is a maga körében, ha
nem szorítkozik a hivatalos teendői perifun-
którius lemozolására, hanem a szoros kötele-
ségein kívül tesz annyit, amennyi erejétől ki-
telik. S jegezzük meg jól, hogy államéletünk
immár oly válságok közé jutott, hogy belőlök
biztos meneked csak akkor várható, ha vala-
menynyien csak a fizikai lehetetlenséget tekint-
jük azon körletnek, melynek ledöntésére vál-
lalkozni nem tartozunk. Most minden egyesnek
szól a költő intése:

„Hass, aikoss, gyarapíts s a haza fényre
derül!“

Hegyi Pál.
Trefort a természet-tudományról.
A m. tud. akademia XLVI-ik közgyőlé-
sén Trefort miniszter tartotta az elnöki
megnyitó beszédét, melynek több része ország-
szerte nagy feltűnést keltett. Különösen a ter-
mészet-tudomány fontosságáról szóló rész rejt
magában sok igazságot s reményt nyujt az
írát, hogy iskoláinkban a természet-tudomány-
ok ezental nagyobb mérvben fognak ápol-
tatni. A depr. ev. ref. elemi néptanító kar -

álátva a természet-tudományok nagy fonto-
ságát - felkerte Nagy Pál főiskolai tanár
urat, hogy számukra hetenként természet-tani
előadást tartson, épen azért - bár idő mul-
talval is czelszerűnek lájuk Trefort beszédé-
nek a természet-tudományról szóló részét kö-
zölni.

„Bátran mondhatom, hogy a tudományok
között a legnagyobb hatalom: a természet-
tudomány, mely egészen átalaxi-
totta az emberek gondolkodásmódját, megse-
misítette az előítéleteket és a babonát. Hogy
boszorkányokat többé nem egetnek s az örül-
teket nem tartjuk az ördög által megszállot-
taknak: sz a természet-tudomány műve. És
ettől eltekintve, a természet hatalmas erőinek
értekesítése; egész földmivélésünk, iparunk
és kereskedelmünk a természet-tudományokon
alapszik.

Az emberi élet kora és az egészségi ál-
lapotok nagy részben az orvosi tudomány álla-
sától, művelésének módjától függenek. És minél
mélyebben fog a higienia a mindennapi élet
szokásaira behatni, annál szembevetőbb lesz
hatása az emberi élet különféle irányaira.

Nem feladatom itt részleteket bocsát-
koznai, vagy a természet-tudományok az élet
mindennapi vonatkozásaiban nyilatkozó
hatásait feltüntetni. A természet-tudomány a
kultúra feltételül szükséges orgánus. A ter-
mészet-tudomány történelme az emberiség törté-
néneime. Azok, a kik a mai idöket úgy állí-
ják elő, mintha a középkor legrosszabb epe-
háiban élünk, Dubois Reymond „Kultur- und
Naturwissenschaf“ című munkájában megta-
lálják a legerősebb czáfolatot.

De ha a tudomány csakugyan hatalom,
mely különösen nyugati Európában már ér-
vényre is jutott, kérdés, vajjon hazánkban a
tudomány birja-e már a hatalom kellekeit? s
ha nem birja, mit kell tenni, hogy megsze-
rezze, és így az ország a normális fejlődés ut-
jára jusson?

Ha az egyetemektől, az akadémiáktól s
néhány tudományos társulattól eltekintünk, ál-
líthatjuk, hogy nálunk a tudomány iránt keelo-
szeretet nem létezik. Még mindig sokan féltel-
leges fényűzési cikknek, sallangnak tekintik,
s nem ritkán kell hallanunk olyan nyilatkozat-
okat, hogy minden költség, melyet az ország
a tudomány érdekében tesz, kidobott pénz.

Ezen korlátolt félfogást az emberi nem
egész történelme meczáfolja. Azon népek él-
tek s tartották magokat legtovább fenn, a me-
lyeknek legtöbb kulturájok volt s a népek el-
veszték, mikor a kulturában nem tudtak ha-
ladni. Igaza lehet azon irónak, ki
azt mondja, hogy a régi világ
nem vesztett volna el, ha nagyobb
érzéke lett volna a természet-
tudomány iránt. A mai népekről mel-
tán el lehet mondani, hogy azok a legerőseb-
bék. A török birodalom enyészését az teszi
elharithatjáná, hogy a kulturképességet nek-
külözti.

Ha tehát Magyarország fennállását bizo-
sítani kívánjuk, ha el akarjuk érni, hogy a ma-
gyar elem mérvadó s uralkodó maradjon: a
nemzetnek a kultúra magabább fokára kell
emelkedni; vagyis a tudományunk nálunk is
azon helyet kell elfoglalnia, a mely megilleti;
azaz hatalommal kell válnia.

hogy te akard. Most nincs szükségem pénzre
ha lesz, ne felej, hozzád fordulok. Igerem
ezt neked.
- Ezzel szent a béke.
Örökre! És most öltözz fel. Menjünk
Idékhöz. Már be is fogattam.
Arthur felvette nagy kabátját, s felhuzta
keztyűit.
Pár percz múlva csinos szánkán repültek
tova a város hóborított utcáin.
Arthur fűrkésződen tekintett a hófedte
házakra. Ot éve mult, hogy eltávozott innen.
Ot éve már, hogy nem járt e helyen, hosszu
idő az, örökké valóság volt neki. És mégis...
mintha csak tegnap járt volna itt. Oly ismerős-
nek tetszett minden. A város, az nem változott
azóta, a régi egyszerű kis város az most is,
melyet úgy megszeretett, melytől oly nehezen
tudott megválni ot év előtt. Csak ő nem ma-
radt a réginek. Mennyre megváltozott. Me-
rész vágyu, szevedélyes ifjúként távozott,
kihalt szívvel elridégultén jött haza. Mégis
... mégis... nem dobban-e meg a szive
az ismerős vidék láttára, hol gyermekkor
álmai ragyogtak, tündököltek, most már elme-
menték. Bölcső egykor. sir, sötét sir ma már.
Fáj-e neki ez?
Idékhöz értek, s megállott a szán. Ákos
már a földön volt, leszállott Arthur is, és a
nagy zöld kapu csikorogva csapódott be
utánok.
Csinos egyenruhás inast találtak az elő-
szobában, átadták neki felsőjüket.
- Van valaki? - kérdé az Ákos.
- Igen is. Szalárdyné ő nagysága.
Ákos elpiplut bosszúságában; Arthur
pedig az előszoba parketén vizsgálatába
melyédt.
- Nincs szerencsém! - dörmögé Ákos
bosszusan, pedergette csinos bajuszát.
- Bejelentsem a nagyságos urakat -
kéadezte az inas, nem foghatja fel Ákos boss-
zuságát, s az idegen ur néma bűmlését.
- Szükségtelen. Bemegyünk mi úgy is.
Ugyan mit bámuisz ott a parketen?
Arthur felemelte fejét. Arca rendkívül
sápadt volt.

Akos megdőbent e szomorú, halvány
arcz láttára.
- Mi lelt? Valami bajod van?
- Muló szédülés fogott el. Azt hiszem
nagyon meleg van itt Menjünk.
Áthaladva egy pár mellekszóban, szép,
tágas szalonba értek. Bájos, hat szögletű te-
rem volt ez a butorzatban, a berendezésben
ritka fényűzéssel meglegő izlés párosult. A
sima parketen, drág szőnyögek kigyóztak át,
a márványozott falakon, művészi olaj festme-
nyek pompáztak. Kék selyem pamlag, ugyan
ily szülő fúttellek, székek, nagy aranykeretű
tűkór pompás márvány állványon, nehéz se-
lyem függönyök, művészi faragványu asztal-
tevék e kellemes hely butorzatát. A porczel-
án kályha egyenletes jótékony meleget áraszt-
tott szét, az alványon nyíló virágok fűszeresé
tevék az enyhe léget.
Ifjaink beléptére Helvénny és Ida felkel-
tek, s az érkezők elé siettek.
- Kezeiket csokolom! - Van szeren-
csém bemutatni Arthur öcsémét Amerikából.
- Isten hozta, Isten hozta!
Hangzott a szivélyes üdvözlés.
Adél is fel állott. Magas, fejedelmi alak,
dus fekete fűrtökkel, halvány, mosolytalans
arczczal; melynek tökélyes márvány vonásaira
lángoló fekete szempár vetett világot, csilla-
gokkal teljes éjszaka.
Széttalan nyújtá kezét Arthur-nak, s reá
emelve nagy sötét szeméit.
Arthur se szólit egy szót sem. Csak arca
volt a szokottnál is halványabb, s e halvány
hideg arcz itt e fényes ragyogó teremben,
oly végtelen szomorusnak látszott, vagy talán
csak elfogottság volt az? Meglehet. Szerencsére
parczig volt csak így azután újra a szokott
fagyos kifejezésűvé vált.
- Isten hozta hozzánk Amerikából, -
ismétlé Helvénny hazta üdvözlését - mondja
el most már aztán nekünk, mit csinált ott
öt teljes éven át.
Ezzel kezdetét vette a társalgás; mind-
nyájan élnek részt vettek abban. Csak Adél
maradt komoly, hallgatag. Nem is maradt soká,
kevés idő mu. va eltávozott.
(Folyt. köv.)

* K
hónapja,
szönytött
Ragyogó
fü, fa, vi
fejlődik.
leg van,
mas sétat
kor a zö
den élete
lemről su
madár!
* E
nagykére
sajtóperé
szeki tár
- pan
* W
több izbe
leg van ta
ben ered
olvasuk,
vetkező
tatva: tö
tegetés,
ves, hiva
okirat ba
dás, uszo
ellené fo
alig mene
* Ö
tott, Amc
elegt, -
Annál felt
ba reggel
b e r g e
lakó zsidó
s siralom
raját laká
kos nót h
szállítat
* Re
ezen város
14-én ülé
szoba ke
javasolja,
z és az u
tessek ke
meg azot
tartozik.
nevek, me
tassanak
néveről.
tött, hogy
tassanak
száma elé
űgy végre
* E
egylet java
eső második
vettem s a
lommál fel
kat, kik e
koztak, ho
teljesíteni
maj, 10. K
* Do
rainak na
következő
egy kérvé
átalakulás
tolog ter
hoz, s hely
polgármest
belügyminis
átalakítás
lél Ková
segéd-szolg
e határozat
alisan Bu
mulva, int
helyettes
ügyeket s
nel előbb
hogy a mi
jóvá Dorog
sát, hanem
rozatot, m
lást kimond
kor hozni
vább Dorog
város intell
* Birt
szit-görög-
pénzügymin
grófnó vette
* Népé
terjedő he
R e f o r m
törvénytelen
Halvaszule
III. Róm
törvénytel
tett I leán
Élvesztötte
ugyanazon
d á s 16.
* A H
nácós polg
Mészáros
és Nánágya
Hortobágya
* A n
ról írják: A
sorozhatjuk
hány öven
retremető
nak egy W
oly száand
melynek el
lyamodott,
tárdírdó se
gény anyja
Sirva és fa

Helyi hírek.

természet-tudományok nagy fontos-... Kertész... Helyi hírek... A ki a szabadba! A május, a szerelem hónapja, mely az idén tagyaztató hideggel köszöntött be, most már egészen megváltozott.

* Ki a szabadba! A május, a szerelem hónapja, mely az idén tagyaztató hideggel köszöntött be, most már egészen megváltozott. Ragyogó meleg verőfény árasztja el a vidéket, fű, fa, virág napról-napra rohamosan zöldül és fejlődik.

* E hasznátott sajtóper. Saper Kajetán nagykárolyi lakosnak ill. Róth Károly elleni sajtóperében a folyó hó 24-ére kitűzött esküdt-széki tárgyalás bizonytalan időre elhalasztott.

* Szegegy ember dolga csupa komédia. Tóth István napzasom nagy kedvelője a bortulák, a mely vonzama azonban egy csöppet sem akadályozza őt abban, hogy még nagyobb kedvelője ne legyen a pálinkának, annyira, hogy rendszerint a napi keresményének felet

* Történelmi naptár. Sz e r d a, maj. 19. 1688. Székesfehérvár visszafoglalása. 1762. Fichte születése. 1799. Beaumarchais halála.

... (Folyt. köv.)

... (Folyt. köv.)

... (Folyt. köv.)

... (Folyt. köv.)

... (Folyt. köv.)

... (Folyt. köv.)

